

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถ้ามันมีหัวใจ มันจะเป็น ถ้าคนมีน้ำใจ ความคิดของเรา การกระทำ บุญกุศลมันจับลงที่ใจ ใจเป็นความรู้สึก กาลเวลามันกินชีวิตเราไปทุกวันๆ นะ คนที่ทำงานเสร็จแล้ว อย่างเช่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว ๔๕ ปี เป็นกำไรทั้งชีวิตเลย เพราะจิตนั้นมันไม่มีกาลเวลา ไม่มีกาลเวลาจริงๆ นะ ใจผู้ที่พ้นแล้วกาลเวลาไม่เกี่ยว เข้มนาฬิกาเดินไปเฉยๆ เราไม่ไปสนใจกับมัน

แต่สำหรับเรา เข้มนาฬิกาเดินไป ทำให้เราต้องรีบขวนขวาย เดี่ยวเย็นเดี๋ยวค่ำ เราจะเอาอะไรกิน เราจะเอาอะไรรองท้อง เราต้องหาสิ่งที่จะไปรองท้องเราเพื่อเย็นเพื่อค่ำต่อไปในอนาคตของเรา เราห่วงอนาคตนะ แต่เราลืมไปว่าอดีตที่เราทำมา เราทำมาอย่างไร สิ่งที่จะสะสม เราสร้างสะสม นี้อดีต ชีวิตปัจจุบันเหมือนกับในอดีตที่เราเคยเกิดเคยตายมา แต่เราอยู่ในสถานะไหน สถานะของสัตว์เดรัจฉาน สถานะของมนุษย์ สถานะของเทวดา ก็มีการทำดีทำชั่วเหมือนกัน การทำคุณงามความดีเป็นกุศล มันถึงจับใส่ให้เราเกิดมาในช่วงจังหวะอย่างนี้ เห็นไหม

จังหวะอย่างนี้มันมีโอกาสน้อยมากนะ ที่จังหวะเกิดมาแล้ว ศาสนาเจริญรุ่งเรือง แล้วมีผู้บุกเบิก มีผู้พากระทำ สิ่งที่มีผู้พากระทำ ทำไปให้เห็นประโยชน์ของมัน ให้เห็นประโยชน์ของกาลเวลา ชีวิตเราหมุนไปตามเวลาเลย แล้วก็หมุนไป ขวนขวายไปตลอดชีวิต เวลาทำให้เราสิ้นสุดไปตลอดชีวิต ถ้าเราไม่คิดถึงคุณงามความดี คุณงามความดีอะไร

พระเจ้าพิมพิสารถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ทำบุญกุศลคืออะไร”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า แม้แต่เราล้างถ้วยล้างจาน สาคน้ำล้างจานลงไป ในน้ำในหนอง แล้วสัตว์พวกตัวหนอนได้กิน นั่นก็เป็นทานแล้ว ทานคือว่าเราสาคน้ำไป เราทำอะไรไป มันเป็นทานหมด ผู้ที่ได้รับส่วนประโยชน์จากเรานั้นนั่นะเป็นทาน นี่คือทำทาน

แต่ทำแล้วจะให้ผลดีที่ไหน พระเจ้าพิมพิสารถามต่อ ถ้าให้ผลนั้นมันต้องพูดกันอีกชั้นหนึ่ง ผลชั้นไหนหมายถึงว่า การที่ว่าเราได้ผลมาก ปฏิภาณ ผู้ที่รับ รับด้วยความบริสุทธิ์ ถึงว่าศีล ผู้ที่มี ศีลบริสุทธิ์ มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้าผู้มีศีลขึ้นมา ศีลบริสุทธิ์ บริสุทธิ์จากไหน เราถือศีลบริสุทธิ์ ไหม เวลาเราขอศีลขึ้นมานี้เราจะบริสุทธิ์ไหม เราขอศีลขึ้นมาเราก็งัดใจจะประพฤติปฏิบัติ แต่เราก็กิ้งผลออกไป ใจของเรายังกิ้งผลออกไป ถ้ามันยังไม่ปฏิบัติ ทาน ศีล ภาวนา แล้วก็ศีล สมาธิ ปัญญา มันจะไม่เห็นผลหรอก

พระปฏิบัติเราอยู่ในป่าในเขา เวลาธุดงค์ไปนี่ธุดงค์จริงๆ ธุดงค์ไป เดินเข้าป่าเข้าเขาไป ไป อยู่กับสิ่งที่ว่าลึกลับในป่าในเขา อยู่กับช้าง อยู่กับสัตว์ร้ายในป่าในเขา ศีลมันจะให้คุณประโยชน์ ขึ้นมาตรงนี้ ถ้าเราถือศีลของเรา เราอยู่ในเมือง เราอยู่ในที่ชุมชน เราไม่ห่วงศีลของเราหรอก ศีลของเราทำอะไรมันก็ไม่เห็นผล แล้วประพฤติปฏิบัติมันก็จะไม่เห็นผล

ประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ศีลบริสุทธิ์ นิมโนกรรม คิดอกุศลก็คิดศีลแล้ว คิดศีลในการคิด มโนกรรม กรรมคิดคิดออกไป มันคิดจากความคิดของเรา มันทำให้เราฟุ้งซ่านซะไหม ถ้าเราคิด เป็นบุญกุศลมันจะมีความสุขไหม คิดเป็นบุญกุศล คิดสิ่งที่เราทำขึ้นมาแล้วมันเป็นประโยชน์กับ เรา เราจะภูมิใจ เราจะอึดใจ อุ่นใจในหัวใจของเรา ถ้าใจของเรามีความสุข มีความอึดใจ นั่นนะบุญ กุศลเกิดขึ้นตรงนั้นนั่นะ ตรงที่มีศีล มันมีความชุ่มชื้นของใจ แล้วไปทำสมาธิมันจะง่ายไหม นี่ศีล สมาธิ แล้วเกิดปัญญา

ถ้าศีลเราไม่บริสุทธิ์ ศีลเราไม่ดี การประพฤติปฏิบัติก็ทำให้เราแห้งแล้งไป แล้วทำให้เรา ลังเลสงสัย ทำให้เรามีปมมีปมในหัวใจนะ มีปมในใจนี้มันคิดแล้วมันก็คิดตั้งแต่ตรงนั้นนั่นะ คิดว่า สิ่งนั้นจะมากวนใจตลอดเวลา แล้วมันจะมีความสงบมาจากไหน สมาธิมันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

ศีล สมาธิ ปัญญา มันจะมีคุณค่ามากต่อผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ภาวนาใจให้มันสงบ ถ้าใจ มันสงบเข้ามา มันจะต้องไม่มีสิ่งนี้มากวนใจ ถ้าไม่มีสิ่งนี้มากวนใจ ใจมันก็จะเริ่มเปิดทางให้เรา เป็นไป บุญกุศลเกิดจากตรงนี้ ตรงขึ้นมาจากภายนอก เจตนาเกิดคิดเป็นบุญกุศล มันก็ทำให้เรามา ศรัทธาความเชื่อทำให้เรามาทำทาน เพราะหัวใจเรา เรามีใจในร่างกายของเรา แล้วใจในร่างกาย

ของเราคิดคุณงามความดี เจตนาสร้างสมคุณงามความดี อันนี้เป็นบุญของเรา สร้างบุญกุศลแล้ว มันต้องให้ผลบุญกุศล

เวลาพระอาทิตย์ขึ้นออกมา กลางวันมันร้อนมาก เวลากลางคืนขึ้นมา แสงจันทร์ขึ้นมาจะมีความร่มเย็นเป็นสุข เวลาความแผดเผาของใจ ความร้อนนั้น เห็นไหม ความอยากจะไม่มีประโยชน์หรอก ความอยากมันก็เป็นประโยชน์ ถ้าเราไม่มีความอยาก เราจะสร้างบุญกุศลใหม่ เราจะจงใจทำคุณงามความดีของเราใหม่ อันนี้ก็เป็นความอยาก

แต่แสงอาทิตย์เวลาขึ้นมา พระอาทิตย์มันร้อน แต่มันให้ประโยชน์กับพืช ให้ประโยชน์กับสิ่งต่างๆ ให้ประโยชน์กับสิ่งมีชีวิต ถ้าไม่มีแสงพระอาทิตย์ขึ้น เราจะไม่มีความมีชีวิตในโลกนี้ เราจะดำรงชีวิตได้อย่างไร นี่ความอยากขึ้นมา แต่พระพุทธเจ้ามาพลิกตรงนี้ ผู้ที่ฉลาดใช้ทุกอย่างให้เป็นประโยชน์เลย ถ้าผู้ที่ไม่ฉลาดจะใช้สิ่งต่างๆ ให้เป็นโทษกับตัวเอง

นี่ความอยาก อยากในมรรค อยากให้ทันกับกาลเวลา เวลาที่มันหมุนไป เราต้องหมุนไปตามมันนะ หมุนไปตามมันแล้วเราก็จับตามมันไป แล้วเราก็ไม่รู้อะไร นี่คนมีคบอดน่าสงสารมาก คนไม่คิดถึงบุญกุศล คิดแต่จะทำมาหากิน พยายามชวนชวนให้พ้ออยู่พอกินของเราได้ มันก็มีความทุกข์ในหัวใจ มีพ้ออยู่พอกินปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย ถ้าเราขาดแคลนขนาดไหน ก็พึ่งพาอาศัยกันได้ โลกนี้พึ่งพาอาศัยกันได้ แต่เรื่องของหัวใจมันพึ่งพาอาศัยกันที่ไหน ถึงว่าเป็นปัจจัยตั้ง

ต่างคนต่างต้องชวนชวน ต่างคนต่างต้องทำเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีฤทธิ์เดชขนาดไหน มีฤทธิ์เดชมาก รู้ทั้งโลกนอกโลกใน แม้แต่อินทร์ พรหมต้องมาเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้พวกนั้นช่วยเหลือพวกสัตว์โลกล่ะ

ช่วยเหลือสัตว์โลกไม่ได้ เพราะสัตว์โลกมีแต่ความมีคบอด มีแต่ความคิดเห็นของตัวเองไป ความคิดเห็นจะทำอะไรก็ทำตามใจของตัวเอง แล้วว่าตัวเองฉลาด ก็เลสมันปิดตาไว้ มันมีคบอด แล้วถือว่าตัวเองฉลาด ฉลาดอยู่ในโลกนี้ จะชวนชวนขนาดไหน หามาอย่างไร ด้วยความทุจริตขนาดไหนก็จะให้สมประโยชน์ของเรา แล้วมันจะเป็นความดีของเรา...เป็นความดีมาจากไหน ความดีนั้นทำให้เราขุ่นข้องหมองใจไป มันปิดบังใจเราไม่ได้ เราทำสิ่งใดไว้เราจะรู้ตลอดเวลา เราจะเข้าใจของเราตลอดเวลา

แล้วเวลาเราจะต้องใช้ ต้องตายไปจากโลกนี้ ต้องเป็นไป มันจะเผาใจของเรา ใจมันจะเร่าร้อน ใจมันจะคิดของมันไป นั่นนะกรรมนิมิตมันเกิด เวลาคนจะตาย คว้าไปสุคติไปทุกคติ คู่กันตรงนี้ ตรงที่ว่าใจไปสงบไหม ไปด้วยความดีไหม นั่นนะบุญกุศลถ้าเราทำคุณงามความดีไว้ เวลาเราไป เราจะไปด้วยความสงบ ไปเกิดในภพชาติใหม่ ถ้าเรายังต้องเกิดต้องตายอีก

จิตนี้ไม่มีวันดับ ใจดวงนี้มันมีความรู้สึกตลอดไป ความรู้สึกนี้ให้มันหยุดความรู้สึกไม่ได้ มันจะมีความรู้สึกตลอดไป เราดูรู้มันต้องหมุนเวียนไป มันต้องไปเกิดของมันข้างหน้า แล้วถ้ามันเป็นบุญกุศลพาเกิด มันก็จะเกิดเป็นคุณงามความดี ถ้าเป็นอกุศลพาเกิด เวลาก่อนตาย กรรมนิมิตมันเกิดขึ้นมา มีแต่คนมาทำลาย มีแต่คนจะมาบีบบีบไฟให้ใจนี้เร่าร้อนไป

นั่นนะ เวลาแก้ไขไม่ได้ต้องเป็นแบบนั้น แต่ถ้าคนเราลืมตาขึ้นมา เริ่มมีทาน มีศีล มีภาวนา การภาวนาเท่านั้นที่จะแก้ไขตรงนี้ได้ ภาวนาแก้ไขใจของเรา ถ้าแก้ไขใจของเรา พลิกเปลี่ยนแปลง ตรงนั้นนะ บาปอกุศลทุกคนเคยทำมา สิ่งที่เป็นความผิดพลาดในหัวใจมันมีอยู่ แต่มันตัดได้อย่างไร ตัดด้วยการภาวนา

การภาวนาทำความสงบของใจเข้ามา มันสงบเข้ามาๆ แล้วใช้ปัญญาไปตัด ตัดสิ่งนี้ ตัดสิ่งที่มันเป็นปมเป็นปมในหัวใจ ตัดออกไป พยายามพรากออกไป ดึงใจของเราให้เป็นอิสระ มันจะเป็นอิสระเข้ามาด้วยภาวนามยปัญญา จะไม่เป็นอิสระเข้ามาด้วยจิตมยปัญญา ด้วยโลกียะ ด้วยฌานโลกีย์ สิ่งนั้นมีโดยธรรมชาติของมัน แต่เราต้องขับไล่ขึ้นมา ธรรมจะเกิด เกิดตรงนี้ ถ้าธรรมตรงนี้ไม่เกิด ธรรมะไม่เกิดหรอก

ธรรมะของเราเป็นบุญกุศล เราปฏิบัติบูชา ได้บุญกุศลในการประพฤติปฏิบัติบูชาไป ปฏิบัติบูชาของคัมภีร์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่บุญกุศลเกิดขึ้นจากเรา ใจดวงนี้จะได้บุญกุศลจากตรงนั้น แต่บุญกุศลนั้นมันก็ขับเคลื่อนไป มันเป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิส บุญกุศลเกิดขึ้นในนรกสวรรค์ก็แล้วแต่ มันต้องหมดชีวิตออกไป มันก็หมุนเวียนไป อันนี้เป็นอามิส อามิสคือการใช้แล้วหมดไป เหมือนน้ำมันเติมในรถ เวลารถวิ่งไป น้ำมันมันจะหมดไปๆ บุญกุศลนี้หมดเขตหมดสมัยได้ แต่การภาวนาของใจ มันชำระกิเลส มันไม่หมดกาลเวลา มันเป็นเรื่องของใจ มันเป็นเรื่องที่น้ำมันในรถที่เติมแล้วไม่มีวันหมดจากรถเลย เติมอยู่ในรถตลอดเวลา ขับเคลื่อนได้ตลอดเวลา มันมหัศจรรย์ไหม ใจมันเต็มใจ ถ้าใจมันเต็ม ความขับเคลื่อนของใจมันพอตลอดเวลา มันเป็นเรื่องด้วย ไม่เป็นทาสของกาลเวลา เราต้องเป็นกาลเวลานะ เวลานี้ต้องหมุนเวียนไป

มันน่าคิด เราเกิดมาตั้งแต่เด็กแล้วเป็นผู้ใหญ่แล้ว แล้วเราต้องตายไป แล้วเราก็จะไปเจอ
สภาวะแบบนี้ เกิดขึ้นมาตั้งอยู่แล้วก็ดับไป จะเจอสภาวะแบบนี้ตลอดไปๆ แล้วเราก็ไม่ลืมตา ไม่
หาทางออกของเรา เราจะวนอยู่ในโลกนี้ เหนื่อยไม่เหนื่อย ทุกคนบอกว่าเหนื่อย ชีวิตนี้เป็น
อย่างไร ชีวิตนี้ขึ้นมามีความสุข มีความจินตนาการ เป็นอามิส เกิดขึ้นจากความพอใจ แต่มันสุขชั่ว
ครั้งชั่วคราวอยู่อย่างนั้น แต่ความทุกข์มีมากกว่า แต่ความสุขจริงๆ ก็มีอยู่ในหัวใจของเรา แต่เราไม่
หา เราไม่ทำกัน นี่คนมีด มีดตรงนี้

แต่คนที่สว่าง สว่างอย่างไร สว่างทำทาน ทำสมาธิของเรา พยายามเห็นขึ้นมา แล้วโลกเขา
จะติดยังอย่างไร นั่นมันปากของโลก คนโง่ในโลกนี้มีมหาศาล แล้วคนโง่ในโลกนี้จะพูดประสา
คนโง่ คนโง่จะเป็นตัวอย่างกับเราไม่ได้ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ฉลาด เป็นผู้เปิด
ตาขึ้นมาก่อน มีคนส่วนน้อย “เขาโคกับขนโค” เขาโคมี ๒ เขาในตัวโคนั้น ขนโคมีมหาศาลเลย นี่
ก็เหมือนกัน ผู้ที่จะชักนำให้เราออกขนาดไหน แล้วเราจะเป็นเขาโคได้ แล้วใครมันจะเชื่อเรา ขน
โคไม่เชื่อว่าเขาโคจะมีอำนาจเหนือมัน นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อความคิดของเขา เขาจะว่าเห็นแก่ตัว
จะเอาตัวรอด

ขอให้มันเห็นแก่ตัวจริง เอาตัวรอดได้จริง นั่นประเสริฐ ถ้าเอาตัวรอดได้จริงเพราะใจดวง
นั้นมันรอดได้จริง แต่เอาตัวรอดไม่ได้ พยายามกระเสือกกระสนไปขนาดไหน มันก็ยังเอาตัว
รอดไม่ได้ เพราะอะไร เพราะกิเลสในหัวใจของเรามีอำนาจเหนือกว่า แต่เดิมก็คนอื่นดิ้นนินทา
เราก่อน พอเราประพฤติปฏิบัติ ในหัวใจของเรามันก็เริ่มหลอกตัวเอง ทำประพฤติปฏิบัติไปแล้ว
โอกาสของเราจะเป็นอย่างไร ชีวิตนี้จะเป็นอย่างไร ดังเลสงสัยไปทั้งหมด

ขอให้บวชอยู่เถิด ครูบาอาจารย์บวชอยู่ในศาสนาพุทธ มีบาตรใบเดียวนี้มันเลี้ยงชีวิตได้
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ประเสริฐที่สุดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
บิณฑบาตตั้งแต่วันเกิดจนวันตาย ตั้งแต่เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา มีบาตร ๔ ลูก
อธิษฐานเป็นบาตรลูกเดียว แล้วบิณฑบาตตั้งแต่วันนั้นจนวันปรินิพพานไป นี่ดำรงชีวิต วางสิ่งนี้
ไว้ให้ผู้ประพฤติปฏิบัติ ไม่มีอาชีพ เป็นผู้มีศีล ประพฤติศีลในหัวใจขึ้นมาแล้ว จิตใจนี้มันมีศีลใน
หัวใจ แล้วพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ดำรงชีวิตด้วยปลื้มแจ้ง บิณฑบาตไป ให้เขาหาอาศัย มัน
เป็นไปได้ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติ การดำรงชีวิตมันเป็นไปได้ อันนี้มันเรื่องภายนอก

แต่เรื่องของใจเอาไว้ไม่อยู่ เอาใจของตัวเองไว้ไม่อยู่ เอาความคิดของตัวเองไว้ไม่อยู่ มันคิด
เดินก่อนกาลก่อนเวลาไป คิดแต่ล่วงหน้าไป เราจะเป็นอย่างนั้นๆ ปัจจุบันนี้ไม่ดู ปัจจุบันนี้เอา
ตัวเองทำอะไร ปัจจุบันนี้ทำความสงบของใจได้ไหม ปัจจุบันนี้เราทำอะไร ถ้าปัจจุบันนี้ทำได้
นั่นนะมันชำระกิเลสได้ตรงนี้ ตรงนี้เป็นปัจจุบัน นี่มันละเอียดอ่อนมาก

เราห่วงอดีต ห่วงอนาคต ห่วงไปทุกอย่าง แล้วไม่สมประโยชน์ ผู้ที่ปล่อยวางทั้งหมดแล้ว
เอาปัจจุบัน วันนี้ดี วินาทีนี้ดี บุญกุศลอยู่ตรงนี้ไง ตรงที่แก้ไขปัจจุบัน ปัจจุบันแก้กิเลสได้ แก้ไข
ตรงปัจจุบันธรรมแล้ว อยู่กับปัจจุบันธรรม ไม่มีกาลเวลา พระอรหันต์นั้นเป็นผู้มีราตรีเดียว พຼ່ງนี้
ก็ไม่มี มะรืนก็ไม่มี อดีตก็ไม่มี อนาคตก็ไม่มี อยู่กับปัจจุบัน นี้อยู่กับปัจจุบันอย่างนี้ มันไม่เคลื่อน
ไป จิตนี้ไม่เคลื่อนไป มีความสุขไหม

เราไม่อยู่กับปัจจุบัน ปัจจุบันอยู่นี้ อยู่ตรงนี้ไม่เคลื่อนไป แต่เราเคลื่อนไปตลอด เราถึงมี
ความทุกข์ใจ แก้ไขตรงนี้ ปัญญาจะเกิดตรงนี้ แล้วชำระกิเลสได้ตรงนี้ นี่ผู้ที่มิแสงสว่างในหัวใจ
ของตัวเอง จะเอาตัวรอดได้ จะเอาตัวรอดจากความทุกข์ได้ ไม่ใช่เอาตัวรอดจากสิ่งอื่น

โลกเป็นแบบนี้ตลอดไป เขาจะเป็นแบบนี้ตลอดไป แต่ความสุขความทุกข์อยู่ในใจเรา เรา
แก้ไขได้ อย่างอื่นก็เรื่องของเขา เรื่องของเราก็เรื่องของเรา ต่างอันต่างจริงอยู่ในโลกนี้ ต่างอันต่าง
ที่ว่าไม่กดขี่กัน แต่สิ่งต่างๆ นี่มันมีอำนาจเหนือเรา แล้วกดขี่เรา เราถึงทุกข์ตลอดไป เอวัง